

REGULAMIN WEWNĘTRZNY

Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. św. Rafała w Czerwonej Górze

D-02/KP-18

Obowiązuje od dnia: **01.01.2013.**

Postępowanie w razie śmierci pacjenta w Szpitalu

wydanie: **2**

strona 1/7

Niniejszy Regulamin wewnętrzny zastępuje:

*„Regulamin porządkowy – postępowanie w razie śmierci pacjenta” wydanie 1 z dnia 2 października 2007 roku
W/w dokument traci status obowiązującego i zostaje wycofany z dniem 1 stycznia 2013 roku.*

rozdział	spis treści	strona
I	Postanowienia ogólne	2
II	Stwierdzenie zgonu	2
III	Postępowanie po zgonie	3
IV	Informowanie o zgonie	3
V	Transport zwłok do prosektorium	4
VI	Przechowywanie zwłok w prosektorium	4
VII	Wydawanie zwłok	5
VIII	Przekazywanie zwłok do celów naukowych	5
IX	Postępowanie w przypadku zgonu na chorobę zakaźną	6
X	Obowiązki prosektorium	7

Opracował

Zatwierdził

I - POSTANOWIENIA OGÓLNE**§ 1**

Niniejszy dokument opracowano na podstawie:

1. Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. 2011, nr 112, poz. 654).
2. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 kwietnia 2012 r. w sprawie sposobu postępowania podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne w przypadku śmierci pacjenta (Dz. U. z 2012 r. poz. 420).
3. Ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2011 r. nr 118, poz. 687).
4. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie trybu i warunków przekazywania zwłok do celów naukowych (Dz. U. z 2009r. nr 129, poz. 1067).
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (Dz. U. z 2001 r. nr 153, poz. 1783)
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie wykazu chorób zakaźnych, w przypadku których stwierdzenie zgonu wymaga szczególnego postępowania ze zwłokami osób zmarłych na te choroby (Dz. U. z 2001 nr 152, poz. 1742).
7. Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 3 sierpnia 1961 r. w sprawie stwierdzania zgonu i jego przyczyny (Dz. U. z 1961 r. nr 39, poz. 202)

§ 2

Szczegółowy sposób postępowania w przypadku śmierci pacjenta w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. św. Rafała w Czerwonej Górze określają:

1. Niniejszy Regulamin wewnętrzny nr DO-02/KP-18.
2. Procedura wewnętrzna nr P-01/KP-18 „Postępowanie w przypadku zgonu pacjenta”.
3. Procedura wewnętrzna nr PO-06 „Zabezpieczenie ubrania i przedmiotów wartościowych należących do pacjenta”.
4. Karta procesu nr KP-18 „Sekcja zwłok”.
5. „Zasady orzekania o śmierci osobniczej” nr dokumentu DO-01/KP-18.

§ 3

Wszystkie czynności wykonywane przy zwłokach zmarłego pacjenta odbywają się z zachowaniem powagi i godności należytej osobie zmarłej.

II - STWIERDZENIE ZGONU**§ 4**

1. W razie śmierci pacjenta w Szpitalu zgon stwierdza lekarz prowadzący lub w przypadku jego nieobecności lekarz dyżurny oddziału na którym przebywał pacjent.
2. W razie nieobecności lekarza, którym mowa w ust. 1 przy zgonie, personel medyczny:
 - 2.1. pielęgniarka dyżurna - w przypadku zgonu na oddziale,
 - 2.2. lekarz anestezjolog - w przypadku zgonu na Bloku Operacyjnym,
 - 2.3. osoba przeprowadzająca badanie - w przypadku zgonu w pracowni diagnostycznej,niezwłocznie powiadamia o śmierci pacjenta, lekarza prowadzącego lub w przypadku jego nieobecności lekarza dyżurnego, który po dokonaniu oględzin stwierdza zgon.

3. W razie śmierci pacjenta w Izbie Przyjęć, zgon stwierdza Kierownik Izby Przyjęć lub lekarz dyżurny Izby Przyjęć obecny przy zgonie.
4. W przypadku śmierci pacjenta w Wojewódzkiej Specjalistycznej Przychodni Gruźlicy i Chorób Płuc, zgon stwierdza Kierownik przychodni, a w przypadku jego nieobecności lekarz aktualnie udzielający porad.

§ 5

W każdym przypadku stwierdzenie zgonu z podaniem przyczyny, daty i godziny jest udokumentowane w indywidualnej dokumentacji pacjenta zgodnie z procedurą nr *P-01-KP-18* „*Postępowanie w przypadku zgonu pacjenta*”.

§ 6

1. Lekarz prowadzący/dyżurny po stwierdzeniu zgonu i jego przyczyny wystawia kartę zgonu.
2. Karta zgonu powinna być wystawiona niezwłocznie, nie później niż 12 godzin po stwierdzeniu zgonu.
3. W przypadku, gdy zgodnie z obowiązującymi przepisami ma być przeprowadzona sekcja zwłok, stwierdzenie przyczyny zgonu i wystawienie karty zgonu następuje po przeprowadzeniu sekcji.
4. W przypadku sekcji zleconej przez prokuratora, kartę zgonu wystawia lekarz przeprowadzający sekcję.

III - POSTĘPOWANIE PO ZGONIE

§ 7

1. Szczegółowe zasady oraz tryb postępowania w przypadku śmierci pacjenta w Szpitalu zostały określone w procedurze nr *P-01/KP-18* „*Postępowanie w przypadku zgonu pacjenta*”.
2. Postępowanie z przedmiotami pozostałymi po osobie zmarłej określa procedura nr *P-01/KP-18* „*Postępowanie w przypadku zgonu pacjenta*” oraz procedura nr *PO-06* „*Zabezpieczenie ubrania i przedmiotów wartościowych należących do pacjenta*”
3. W przypadku zgonu, który był następstwem wypadku, ciało zmarłego pozostaje w stanie nienaruszonym do dyspozycji prokuratora.
4. Po wykonaniu wszystkich czynności określonych w procedurach wskazanych w ust. 1 i 2, ciało osoby zmarłej jest przewożone do pomieszczenia specjalnie do tego celu przeznaczonego.
5. Zwłoki osoby zmarłej zaopatrzone w opaskę identyfikacyjną wraz z wypełnioną kartą skierowania zwłok do chłodni są przewożone do prosektorium nie wcześniej niż po upływie dwóch godzin od czasu zgonu, wskazanego w dokumentacji medycznej.

IV - INFORMOWANIE O ZGONIE

§ 8

1. Sekretarka medyczna, a poza godzinami jej pracy pielęgniarka dyżurna, niezwłocznie po stwierdzeniu zgonu przez lekarza, zawiadamia wskazaną w dokumentacji medycznej pacjenta osobę lub instytucję, przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego o śmierci chorego, co odnotowuje w dokumentacji pacjenta.
2. W przypadku zgonów nagłych, czynności wskazane w ust. 1 wykonuje lekarz stwierdzający zgon.
3. W przypadku zgonu pacjenta bezdomnego lub braku wskazania osoby upoważnionej, sekretarka medyczna zawiadamia Urząd Gminy właściwy, ze względu na ostatnie miejsce zameldowania osoby zmarłej.
4. W razie zgonu pacjenta, którego tożsamość nie została ustalona, bądź zgonu, co do którego istnieje pewność lub uzasadnione podejrzenie, że jest następstwem zabójstwa, samobójstwa, otrucia, nieszczęśliwego wypadku albo uszkodzeń urazowych, zatrucia, uduszenia mechanicznego, działania wysokich temperatur, elektryczności lub sztucznego poronienia lekarz bezzwłocznie powiadamia prokuraturę lub policję.

5. Jeżeli lekarz przy dokonywaniu oględzin poweźmie pewność lub uzasadnione podejrzenie, że przyczyną zgonu była choroba zakaźna, podlegająca obowiązkowemu zgłoszeniu, powinien zawiadomić o tym natychmiast właściwego inspektora sanitarnego.
6. Zabrania się przekazywania informacji o zgonach osobom postronnym w tym: mediom, pracownikom zakładów pogrzebowych, oraz osobom innym niż wskazane przez osobę zmarłą za życia.
7. Lekarze stwierdzający zgon i jego przyczyny obowiązani są, dla celów statystycznych, udzielać na żądanie właściwych organów wyjaśnień odnoszących się do faktu zgonu i jego przyczyny. Jeżeli zmarły pozostawał podczas ostatniej choroby pod opieką lekarską, wyjaśnienia powinny również dotyczyć przebiegu tej choroby. Wyjaśnienia te stanowią tajemnicę prawnie chronioną i mogą być wykorzystywane tylko dla celów statystycznych oraz w postępowaniu sądowym.

§ 9

Informację o konieczności odebrania zwłok osoby zmarłej z oddziału, przekazuje telefonicznie pielęgniarka dyżurna:

1. pracownikowi prosektorium - w godzinach pracy prosektorium; nr wew. **112**,
2. pracownikowi firmy zewnętrznej - poza godzinami pracy prosektorium; nr telefonu podany przez firmę zajmującą się transportem zwłok.

V - TRANSPORT ZWŁOK DO PROSEKTORIUM

§ 10

1. Po stwierdzeniu zgonu przez lekarza, pielęgniarka dyżurna wypełnia kartę skierowania zwłok do chłodni oraz zakłada na przegub dłoni lub stopy osoby zmarłej opaskę identyfikacyjną.
2. Zwłoki osoby zmarłej przewożone są do prosektorium szpitala nie wcześniej niż po upływie dwóch godzin od chwili stwierdzenia zgonu.

§ 11

1. Transportem zwłok z budynku szpitala do prosektorium szpitalnego zajmuje się firma zewnętrzna związana umową w tym zakresie z Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym im. św. Rafała w Czerwonej Górze.
2. Odbiór zwłok z oddziału jest każdorazowo potwierdzany przez pracownika firmy zewnętrznej na formularzu nr 2/P-01/KP-18 „Karta wypełniana w przypadku zgonu pacjenta”.
3. Transport powinien odbywać się w odpowiednich warunkach z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej i być przeprowadzony w taki sposób, aby nie zwracał uwagi innych pacjentów.
4. Przekazanie zwłok osoby zmarłej do prosektorium jest potwierdzane przez pracownika firmy zewnętrznej oraz pracownika prosektorium z uwzględnieniem daty i godziny przekazania.

VI - PRZECHOWYWANIE ZWŁOK W PROSEKTORIUM

§ 12

1. W prosektorium szpitalnym przechowywane są **wyłącznie** zwłoki pacjentów zmarłych w Szpitalu.
2. Zwłoki pacjenta są przechowywane w prosektorium nie dłużej niż przez 72 godziny, licząc od godziny, w której nastąpiła śmierć pacjenta.
3. Za przechowywanie zwłok przez okres określony w ust.2 nie pobiera się opłat.

§ 13

1. Zwłoki pacjenta mogą być przechowywane w prosektorium dłużej niż 72 godziny, jeżeli:
 - 1.1. nie mogą zostać wcześniej odebrane przez osoby lub instytucje uprawnione do ich pochowania,

- 1.2. w związku ze zgonem zostało wszczęte dochodzenie albo śledztwo, a prokurator nie zezwolił na pochowanie zwłok,
- 1.3. przemawiają za tym inne niż wymienione w pkt 1.1. i 1.2. ważne przyczyny - za zgodą albo na wniosek osoby lub instytucji uprawnionej do pochowania zwłok pacjenta.
2. Za przechowywanie zwłok osoby zmarłej przez okres dłuższy niż 72 godziny, jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, pobiera się opłatę w wysokości 50,00 zł brutto za dobę (pięćdziesiąt złotych).
3. Opłata, o której mowa w ust. 2 jest pobierana od osób lub instytucji uprawnionych do pochowania zwłok oraz od podmiotów, na zlecenie których przechowuje się zwłoki w związku z toczącym się postępowaniem karnym.
4. Zwłoki osób zmarłych nie pochowane przez osoby lub instytucje uprawnione, albo nie przekazane publicznej uczelni medycznej albo publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych są chowane przez gminę właściwą ze względu na miejsce zgonu.
5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, koszty przechowywania zwłok, za okres przypadający po upływie 3 dni od dnia powiadomienia gminy o konieczności pochowania zwłok pacjenta, ponosi gmina.

VII - WYDAWANIE ZWŁOK

§ 14

1. Zwłoki osoby zmarłej wydawane są przez pracownika sekcji, osobie upoważnionej przez pacjenta za życia do załatwiania formalności w przypadku zgonu.
2. Podstawą do wydania ciała jest okazanie karty zgonu pacjenta, po uprzednio dokonanej identyfikacji zwłok.
3. Dane osoby odbierającej ciało oraz datę odbioru, pracownik sekcji odnotowuje w rejestrze przechowywanych i wydawanych zwłok.
4. Osoba upoważniona potwierdza odbiór ciała osoby zmarłej własnoręcznym podpisem.

§ 15

1. Pracownik sekcji przygotowuje zwłoki poprzez ich umycie i okrycie, z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej, w celu ich wydania osobie lub instytucji uprawnionej do ich pochowania.
2. Czynności, o których mowa w ust. 1 nie stanowią przygotowania osoby zmarłej do pochowania i nie pobiera się za nie opłat.
3. Kompletnie przygotowanie zwłok do pochowania tzn. ich umycie, ogolenie, ubranie w dostarczoną przez osoby uprawnione odzież oraz włożenie do trumny może być wykonywane na życzenie osoby lub instytucji uprawnionej do pochowania zwłok, za odpłatnością.
4. Czynności, o których mowa w ust. 3 są wykonywane przez pracownika sekcji, po okazaniu przez osobę lub instytucję uprawnioną do pochowania zwłok dowodu wniesienia opłaty.
5. Wysokość opłaty za czynności, o których mowa w ust. 3 wynosi 150,00 zł brutto (sto pięćdziesiąt) i jest dokonywana w Kasie Szpitala.
6. Osoba lub instytucja uprawniona do pochowania zwłok ma prawo do samodzielnego wykonania czynności, o których mowa w ust. 3. W takim przypadku, obowiązkiem pracownika sekcji jest udostępnienie niezbędnych do tego celu środków.

VIII - PRZEKAZYWANIE ZWŁOK DO CELÓW NAUKOWYCH

§ 16

1. Do celów naukowych publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych mogą być przekazane zwłoki:

- 1.1. nie pochowane przez osoby lub instytucje uprawnione do ich pochowania, na podstawie decyzji starosty powiatu wydanej na wniosek właściwej uczelni,
- 1.2. na podstawie pisemnego oświadczenia osoby zmarłej, która za życia wyraziła wolę przekazania swoich zwłoki tej uczelni.
2. Przekazanie zwłok uczelni następuje na podstawie oryginału lub uwierzytelnionego odpisu decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1.1, lub oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1.2.
3. Przekazanie zwłok uczelni następuje wraz z kartą zgonu zawierającą adnotację urzędu stanu cywilnego o zarejestrowaniu zgonu.
4. Koszty transportu zwłok osoby zmarłej ponosi uczelnia.

IX - POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU ZGONU NA CHOROBE ZAKAŻNĄ

§ 17

1. Postępowanie ze zwłokami osób zmarłych na choroby zakaźne reguluje Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi (DZ.U. z 2001 r. nr 153, poz. 1783).
2. Zwłoki osób zmarłych na choroby zakaźne takie jak:
 - 2.1. cholera,
 - 2.2. dur wysypkowy i inne riketsjozy,
 - 2.3. dżuma,
 - 2.4. gorączka powrotna,
 - 2.5. nagminne porażenie dziecięce,
 - 2.6. nosacizna,
 - 2.7. trąd,
 - 2.8. węglik,
 - 2.9. wścieklizna,
 - 2.10. żółta gorączka i inne wirusowe gorączki krwotoczne,powinny być pochowane w ciągu 24 godzin od chwili zgonu.
3. W razie zgonu na choroby zakaźne określone w ust 2, stosuje się następujące środki ostrożności:
 - 3.1. w pomieszczeniu, w którym leżą zwłoki, nie mogą zbierać się ludzie,
 - 3.2. dotykanie zwłok jest niedozwolone poza czynnościami, które ze względów epidemiologicznych muszą być wykonane,
 - 3.3. na dnie trumny umieszcza się warstwę substancji plynocłonnej o grubości 5 cm,
 - 3.4. pomieszczenie, w którym przebywała osoba zmarła, oraz wszystkie przedmioty, z którymi była w styczności, jak też środek transportu, którym zwłoki były przewożone, poddaje się odkażaniu,
4. W razie zgonu na chorobę zakaźną, nieujęta w ust. 2, lecz powodującą obowiązek przymusowej hospitalizacji, zgodnie z przepisami o zwalczaniu chorób zakaźnych, stosuje się następujące środki ostrożności:
 - 4.1. dotykanie zwłok jest niedozwolone poza czynnościami związanymi z obmyciem, ubraniem i ułożeniem zwłok w trumnie,
 - 4.2. do obmywania zwłok używa się płynu dezynfekcyjnego,
 - 4.3. niezwłocznie po złożeniu zwłok w trumnie, trumnę zamyka się szczelnie i obmywa z zewnątrz płynem dezynfekcyjnym.

X - OBOWIĄZKI PROSEKTORIUM**§ 18**

1. Prosektorium szpitalne pracuje:
 - 1.1. w dni powszednie w godz. 7.00 – 14.00,
 - 1.2. w soboty w godz. 7.00 – 12.00,
 - 1.3. oraz na każde wezwanie.
2. Obowiązki pracownika obsługującego prosektorium:
 - 2.1. Przyjmowanie, przechowywanie i wydawanie zwłok zmarłych pacjentów zgodnie z zapisami niniejszego regulaminu.
 - 2.2. Prowadzenie wymaganej dokumentacji.
 - 2.3. Pisemne informowanie Dyrektora Szpitala o zwłokach osób zmarłych przechowywanych w prosektorium dłużej niż 72 godziny.
 - 2.4. Przygotowanie ciała osoby zmarłej i asystowanie podczas sekcji zwłok wykonywanej w prosektorium szpitalnym.
 - 2.5. Należyte przygotowanie zwłok poprzez ich umycie i okrycie, z zachowaniem godności należącej osobie zmarłej, w celu ich wydania osobie lub instytucji uprawnionej do ich pochowania.
 - 2.6. Kompletnie przygotowywanie zwłok osób zmarłych do pochówku na życzenie rodziny, zgodnie z § 16 pkt 3-5.
 - 2.7. Utrzymywanie w należyтым stanie sanitarno-higienicznym pomieszczeń i sprzętu używanego prosektorium.
 - 2.8. Inne obowiązki określone w zakresach czynności pracowników prosektorium.